

**Kaebus Vabariigi Valimiskomisjonile seoses massiliste rikkumistega
elektroonilise hääletuse läbiviimisel**

Kaebuse esitaja:

Meelis Kaldalu

isikukood: 38011102714

postiaadress: Lossi plats 1a, Tallinn

meil: meelis.kaldalu@eesti.ee

04. märts 2015

Kaebus

Taotlus:

Palun tunnistada kehtetuks 2015. aasta Riigikogu valimiste elektroonilisel hääletusel antud hääled ning kaaluda meetmeid valimiste turvalisuse tagamiseks.

Põhjendus:

Hetkel on Riigikogu valimistel tekkinud olukord, kus valdav enamus inimesi kas ei taju elektroonilise hääletamise läbiviimise turvalisuse määra, või peab seda täielikult ebapiisavaks. Olukorras, kus Riigikogu on kõrgeimaks demokraatlikuks seadusi andvaks võimuks Eesti Vabariigis, on taoline olukord lubamatu, ning seetõttu ebaseaduslik.

Kaebuse põhistus:

Kaebus püstitab mitmeid vektoreid, millest vaadelduna elektrooniline hääletus on vigane, seejuures eeldab kaebaja, et kõigile ründevektoritele vastatakse eraldiseisvalt, põhjalikult ja sisuliselt:

:

- Elektroonilise hääletamise sisse viimine ja juurutamine on leidnud endale alates protsessi algusest peale palju vastaseid, kelle poolt tõstatatud küsimusi pole sisuliselt arutletud, neid on hoopis püütud naeruvääristada.

President Rüütel palus juba vastavate seadusemuudatuste vastu võtmisel kaaluda vastuolusid valimiste põhiseaduslike üldprintsipidega. Riigikogu seadusesse muudatusi ei teinud ja surus seaduse läbi. Keskerakond, Henn Põlluaas, Paavo Pihelgas on pöördunud Vabariikliku Valimiskomisjoni ja Riigikohtu poole, kuid neid kaebusi pole sisuliselt menetletud. Riigi Infosüsteemi Amet avaldas Anto Veldre arvamuse, et e-valimised on liiga turvalised. MTÜ-le Ausad Valimised määrati Tarbijakaitseameti poolt trahv välireklaamikampaania eest, kus tõstati olulisi e-hääletamise sõlmküsimusi. Piraat Meelis Kaldalu tunnustati soovi eest tagastada elektroonilise hääletamise komisjoni tööarvutit, mis ta Riigikogu lahtiste uste päeval oli enda valdusesse võtnud, nõrgamõistuslikuks, ning vastav otsus hõigati vastuolus andmekaitse põhimõtetega meedia vahendusel välja. Välismaa ekspertidele, kes elektroonilist hääletamist on analüüsinud, kleebitakse külge halvustav ja ebatäpne erakondlik silt. Need on vaid mõned näited, kuidas elektroonilise hääletamise küsimuste sisulisest käsitlemisest katsutakse mööda minna naeruvääristamise ja ignoreerimise teel.

- E-valimiste poliitiline kallutatatus on ületanud rahva taluvuse piirid.

	RE	IRL	SDE	RE e-hääli	IRL e-hääli	SDE e-hääli
2009 KOV	31 %	17	12	25,1	22,5	10,7
2011 RIIGIKOGU	28	21	16	37	25,4	18
2013 KOV	22	20	20	21,5	25,9	14,8
2015 RIIGIKOGU	23	14	20	37,5	17,2	16,9

Isegi kui taolise kallutatuse taga ei ole kuritegu või kuriteod, seab taoline kallutus väga suure kahtluse alla valimiste ühetaolisuse põhimõtte. Ühetaolised valimised ei tohiks anda eri korraldusmeetoditel sama elektoraadi seas nii oluliselt erinevaid tulemusi.

- E-valimiste inimfaktori risk on väga kõrge. E-valimisi organiseerib ja viib läbi väga kitsas rühm inimesi, mis muudab nende kompromiteerimise väga mõjukaks. On välja toodud, et ilmselt e-valimiste töörühma väiksuse tõttu viis e-valimiste auditi läbi sama inimene, kes on osalenud selle koodi kirjutamises, kes on pedofiilia eest süüdi mõistetud kurjategija, ja seetõttu kerge ohver kurjategijatele või salateenistustele.

http://www.kesknadal.ee/g2/uudised?id=20808&sess_admin=b4e8a442bd023fc5dee99b5a2e35d055

- Puudub e-valimiste läbiviimise üldise keskkonna riskianalüüs. Internet on selle aja jooksul alates e-valimiste esmakordsest rakendamisest väga palju muutnud. E-turvalisuses on muutunud lausa selle olemuslikud jõujooned. Me ei tohi käituda nii nagu oleks aasta 1999.
- E-valimiste korraldamisel rikutakse krüptograafias üldtunnustatud Kerckhoffi printsiipi, kuna kasutajarakenduse lähtekoodi ei avalikustata. Selle asemel katsutakse turvalisust tagada selgusetuse teel, mida peetakse mittejätkusuutlikuks turvalisuse tagamise põhimõtteks.

https://en.wikipedia.org/wiki/Kerckhoffs%27s_principle

- Viimaste e-valimiste teel on teatavaks saanud tõsiasi, et välisriikide salateenistused on suutelised meie hääli tuvastama ja suures mahus muutma riistvaraliste nõrkade kohtade tõttu, mille kohta on kommentaariks ilmunud ainult sisutühi Sertifitseerimiskeskuse pressiteade.

<https://sk.ee/uudised/runnakud-gemalto-vastu-ei-ohusta-mobiil-id-turvalisust/>

- Välismaa ekspertide analüüs on tekitanud väga suured ahtlused e-valimiste operatiivturvalisuse osas. E-valimiste läbi viimise turvalisuse operatiivtaset tuleb tunduvalt tõsta. Elektroonilise hääletamise komisjoni töö on ebarahuldav.

http://www.youtube.com/watch?v=JY_pHvhE4os

- E-valimiste tarkvara on siiani auditeerimata.

Lähtudes eeltoodust:

- 1) **Palun jätta valimiste tulemused kinnitamata ja tunnistada kehtetuks elektroonilise hääletuse teel antud hääled.**
- 2) **Palun kuulutada välja erakorralised Riigikogu valimised.**
- 3) **Palun Vabariigi Valimiskomisjonil pöörduda Riigikohtu ja Eesti Vabariigi Riigikogu poole õigusselguse saavutamiseks elektroonilise hääletamise korraldamiseks Eesti Vabariigis.**
- 4) **Palun Vabariigi Valimiskomisjonil teha Riigikogule ettepanek muuta valimiste, või vähemalt elektroonilise hääletamise korda, nii et valimiste salajasus on valijapoolne, soovi või vajaduse korral on hääl tõestatav, ning hääle loovutamistest jääb järele logi.**
- 5) **Palun moodustada kõrgete rahaliste ja eetiliste võimalustega e-valimiste kompetentsikeskus, mida ei juhiks e-valimiste "isa" T. Martens.**
- 6) **Palun oluliselt tõsta e-valimiste läbiviimise operatiivruutvalisuse taset.**
- 7) **Palun avalikustada e-valimiste valijarakenduse tarkvara lähtekood.**
- 8) **Palun läbi viia e-valimise tarkvara audit.**
- 9) **Palun käskida lükata edasi elektroonilise hääletamise serverite kõvaketaste hävitamine kuni antud taotluse menetlemise lõpptähtajani Euroopa Liidu või Euroopa Nõukogu kohtusüsteemis, vastavalt milline tähtaeg saabub kõige hiljem, ning säilitada valimisserverid seni Vabariigi Valimiskomisjonis.**

Lugupidamisega

Meelis Kaldalu

/eID/